

М. Е. Уалиев, Қазақстан Республикасы ІІМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясындағы жалпы білім беретін пәндер кафедрасының аға оқытушысы, полиция майоры

ВЕДОМСТВОЛЫҚ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА КУРСАНТТАРДЫ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ПАТРИОТИЗМГЕ ТӘРБИЕЛЕУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Аннотация. Аталған мақалада Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігіндегі жоғары оқу орындарында білім алушыларды қазақстандық патриотизмге тәрбиелеу мәселелері қарастырылады.

Түйін сөздер: тұлға, әлеумет, патриотизм, борыш, ар-намыс, сүйіспеншілік

Белгілі ғалым, ұлттық педагогиканы мұрат тұтқан Ш.Өленұлы «Педагогика кітабында»: «Патриоттық тәрбиені сабақ процесінде де, сабақтан тыс тәрбие саласында да үзбей беру керек. Ұлттық мектептің алға қойған ең негізгі мақсаты, маңызды міндеті де осы болмақ» деген еді.

Қазақстан Республикасының үздік білім беру жүйесінің тәрбие тұжырымдамасында басым бағыттардың бірі болып патриоттық тәрбиенің бекітілуі де бекер емес. Шынында да, ұлтқа деген сүйіспеншілігі жоқ адамнан адамгершілікті де, сұлулықты да, мәдениетті күтуге болмайды. Ендеше, патриоттық тәрбие – тәрбиенің басты бағыттарының бастауы десек, қателеспейміз.

Соңғы жылдары өскелең ұрпақ тәрбиесімен байланысты болған жаңа проблемалар тәрбиенің мәні, оның қоғамдық өмірдегі орны мен рөлі қайта ойластырумен келісілген. Білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарының бірі – білім алушыларды тәрбиелеуде, оның ішінде курсанттарды азаматтық, патриотизм, жауапкершілік, еңбексүйгіштік, рухани-адамгершілік құндылықтар, салауатты өмір салтын қалыптастыруда білім беру ұйымдарының қызметін ұйымдастыруды қамтамасыз ету болып табылады.

Білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың басым бағыты – патриоттық сезімі бар және Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық жаңғыртуын қамтамасыз етуде өз рөлін түсінетін әлеуметтік жауапты тұлға тәрбиелеу болып табылады.

Қазақстандық патриотизмді, елдің мемлекеттік рәміздеріне құрмет, азаматтылық, толеранттылық, рухани адамгершілікті, дене тұрғысынан жетілген, әлеуметтік белсенді тұлға қалыптастыру мәселелерінің басым сипаттарын анықтай отыра, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі дайындаған «Қазақстан республикасының білім беру жүйесінде тәрбие берудің 2013-2015 жылдарға арналған кешенді бағдарламасы» әзірленген болатын. Осы бағдарламада құқықтық тәрбие тұлғаның құқықтық санасын, саяси белсенділігін, мінез-құлқын қалыптастыруға, заңға мойынұсынатын, заңды білетін ғана емес, сонымен қатар оларды саналы түрде орындайтын азамат тәрбиелеуге, ішкі еркіндігі мен өзіндік қасиетін тәрбиелеуге бағытталады, бұлардың барлығы заманауи құқықтық даярлықты, заңдарды, өз құқықтары мен міндеттерін білуді, мемлекеттік құқықтық жүйесінің мүмкіндіктерін қолдана білуін талап ететіндігі жөнінде айтылады.

Қазақстан Республикасы ІІМ ведомстволық жоғары оқу орындарында алғаш ұстаздың жолын бастаған жас оқытушының тәрбие жұмысын ұйымдастыруда қиындықтарға жолығатыны жасырын емес. Өзіне тапсырылған оқу тобының тәрбие жұмысының жоспарын жасап қойғанмен, әр кураторлық сағатын өткізгенде «қалай қызықты жүргізіп, түрлендіруіме болады?» деген заңды сұрақ туады. Әрине, бұл кезде біз аға буын тәлімгер оқытушылардың кеңесіне, баспасөз материалдарына жүгінеміз.

Отансүйгіштік сезімі туа біте пайда болатын қасиет. Сәбидің бойында ең алдымен анасына, өз отбасына, өз үйіне, туған жеріне деген жылы сезімнен бастау алатын, тұлға есейген сайын біртіндеп ұлт, халық, әлеумет, мемлекет деңгейіне көтеріле беретін бұл сезім адамның бүкіл ғұмырына жалғасып жатады. Қазақстан Республикасы өзінің тәуелсіз мемлекет екендігін бүкіл әлемге дәлелдеді. Енді басты міндет — осы мемлекеттің өркендеп

өсуі, халықтың әлеуметтік, экономикалық жағдайын көтеру. Қазақстанды «Отаным» деп таныған әрбір азаматтың осыған өз мүмкіндігінше үлес қосуы тиіс.

Отанымыздың аумағының бүтіндігін сақтау, халықтың тыныштығын алатын лаңкестермен қарсы ұйымшылдықпен күрес, мемлекеттерге қауіп төндіретін кез келген сыртқы және ішкі күштерге қарсы тұрудың өзі жастардың отаншылдық рухта тәрбиелеу міндетін жүктейді.

Қазіргі уақытта қоғамның дамуына байланысты курсанттарға білім беру, оларды тәрбиелеу және дамыту Академия қабырғасында білім беріп жүрген оқытушылардың міндеті болып табылады. Курсанттар Академия қабырғасында жүріп-ақ әлемдік құрылым қалыптасуының негізгі ғылыми ұстанымдарын, ойлаудың әдіс-тәсілдерін, Отанға деген сүйіспеншілік, патриотизм, танымның заңдылықтарын игеруі тиіс.

Курсанттарға патриоттық тәрбие беру барлық пәндердің үлесіне жатады. Сондықтан пәнге курсанттардың ынта-ықыласын, қызығушылығын арттыру үшін әр түрлі жаңа әдістемелік технологияларды қолданып сабақ өткізу тиімді. Бұл білім алушылардың сабақтан жалықпауын, жөнсіз әрекетке бармауын, әр іске назар аударып жауапкершілікпен қарауды, ой елегінен өткізіп ойлануды қалыптастырады, бағдарламалық материалдарды жеңіл, тез меңгеруге септігін тигізеді.

«Патриотизм дегеніміз – Отанға деген сүйіспеншілік, жеке адамның аман-саулығының қоғамдық-мемлекеттік қауіпсіздікке тікелей байланыстылығын сезіну, ал мемлекетті нығайту дегеніміз – жеке адамды күшейту екенін мойындау, қысқасын айтқанда, патриотизм мемлекет деген ұғымды жеке адаммен, яғни оның өткенімен, бүгінгі күнімен және болашағымен қарым-қатынасты білдіреді.»

Ал жастардың патриотизмі – тіпті қасиетті ұғым болып табылады. Жастардың отаншылдық идеясы өмірге ұзақ тарихи-әлеуметтік дамудың нәтижесінде келген. Адам қауымдасып өмір сүргеннен бастап, өз қоғамын, өлкесін, табиғатын сүйген. Соларға деген ерекше сезім, ұнатымы қалыптасқан. Қоғам дамуының кезеңдері мен түрі әлеуметтік арнасы отаншылдық сезімді саяси мазмұнға айналдырған.

Патриотизм – тәрбиенің жемісі. Ол тарихи ұлттық дәстүрлермен тығыз байланысты. Өзіміз білім беріп жүрген курсанттарға ұлттық сезімде патриотизм арнасына, ортақ Отанға оған сүйіспеншілік рухына дұрыс бағыттау керек.

ІМ ведомстволық жоғары оқу орындарындағы білім алушылардың бойында азаматтық-патриоттық тәрбие үнемі жүргізіліп отыратын үздіксіз процесс. Біздің елімізде жастарды азаматтық, патриоттық тәрбиелеу қазіргі уақытта жастар саясаты бағдарламасы шеңберінде жүргізіледі. Патриоттық рухта тәрбиелеу – курсанттарды ерлікке, Отан сүйгіштікке, ар-намысты қорғауға, адамгершілікке уағыздайды. Осындай халықшылдық идея, елжандылық сезім жастардың жүрегінен терең орын алып, оларды белсенді іс-әрекетке баулиды. Білім алушылардың тәрбиесі ең алдымен бала-бақшаларда, мектептерде Қазақстан Республикасының Мемлекеттік нышандарын саяси және рухани жағынан пайымдаудан басталады. Бұл жастарды азаматтық өзіндік сана-сезімге, ұлттық нышандарды ар-намысын, борыш – парызым деп құрметтеуге үйретеді. Мемлекеттік нышандардың көмегімен азаматтарда еліне деген мақтаныш пен патриоттық сезім табандылықпен тәрбиелене түседі.

Қазақстан мемлекетінің тарихында болып жатқан түбегейлі әлеуметтік-экономикалық және саяси қайта құрулар қоғамдық сана мен қоғамның рухани өміріне үлкен өзгерістер алып келді. Патриотизм өз-өзінен қалыптаспайды, ол оқу-тәрбие үрдісінде мемлекеттік саясат негізінде жүргізілу керектіген бүгінгі заманның өзі талап етіп отыр. Қазақстандық патриотизм әр азамат өзін осы елдің төл басы, нағыз азаматы ретінде сезінгенде ғана қалыптасады. Патриотизм ұғымының мәніне үңілсек, патриотизм әлеуметтік – саяси феномен ретінде адамзат өркениеттің барлық кезінде пайда болып отырған. Тарихты парақтасақ, қазақ патриотизмі ерте кезден бастап қалыптасты.

Білім алушылардың бойында азаматтық-патриоттық сана-сезім, іс-әрекет адам бойына өздігінен қалыптасатын қасиет емес екендігін, оның өзі білім мен тәрбие барысында Отанды ұлағаттау, халықтың төлтума мәдени-рухани әлеміне терең бойлау арқылы қалыптасатынын теория мен тәжірибе дәлелдеп келеді.

Патриоттық тәрбие берудегі жауапкершілікті неғұрлым терең сезініп, бар мүмкіндікті пайдаланып, шыныққан да шымыр отансүйгіш азаматтар даярлау ісінде жоғары оқу орындары оқытушыларының жұмысына үлкен талап қойылады, сонымен қатар жан-жақты білімді болуы шарт.

Ендеше ПО-дағы біздің мақсатымыз — қызметкерлерге олардың кәсіби қалыптасуына көмектесу, қамқорлыққа алынған жас маманның атқаратын лауазымы бойынша белсенді, еңбек сүйгіш, шығармашылыққа бейім, білікті маман ретінде қалыптасу процесін жетілдіру, сол жас маманды Қазақстан Республикасына жан-тәнімен берілу рухында, патриотизмге, интернационализмге, тәртіптілікке, жауапкершілікке, бастамашылдыққа және жоғары адамгершілік қасиеттерге тәрбиелеу, Ішкі істер органдарында және Ішкі істер министрлігінің оқу орындарында кәсіби кадрлық өзегін қалыптастыру болып табылады. Сондықтан да оқытушылардың ролі еліміздің бейбітшілігін сақтап және азаматтар тыныштығын қорғау жолында мемлекетіміздің лайықты азаматтарын тәрбелеуде өте жоғары болып тұрады.

Биыл Тәуелсіздігімізге – 25 жыл. 25 жылдағы жетістікті қиын жолмен өткен Қазақстанның тарихын, саясатын, экономикасын білу–әр ұрпақтың міндеті. Осыған орай патриоттық тәрбие мәселесі адамзат тарихының өн бойындағы ұрпақтан ұрпаққа жалғасып келе жатқан ұлы мақсат болғандықтан, білім алушылардың бойындағы Отанға деген сүйіспеншілігін, яғни патриоттық санасын дарытуда жоғары оқу орындары ұстаздарының алатын орны ерекше.

РЕЗЮМЕ

В данной статье рассматриваются проблемы воспитания казахстанского патриотизма у обучающихся в высших учебных заведениях МВД Республики Казахстан.

RESUME

In the given article the author discusses the problems of education of the Kazakhstan patriotism of students in higher educational institutions of the MIA of the Republic of Kazakhstan.